

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold. 70 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 22. februarija 1888.

O b s e g: Semenska menjava. — Strupena rosa (peronospora) na trtah. — Vprašanja in odgovori. — Razne reči. — Gospodarske novice. — Andrej Einspieler. (Dalje.) — Nasledki „šnopsa“. (Dalje.) — Iz državnega zbora. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Semenska menjava.

Mladi gospodarji radi poskušajo nove reči, starejši pa ne radi. Mnogo novega je prav dobro, da celó veliko boljše, nego staro, vendar ne kaže vsake po časnikih priporočane nove reči poskušati, ker s tem ne tratimo samo denarja in časa, ampak nova reč je dosti-krat dokaj slabša od uže udomačene. Tudi jaz sem naredil nekatere nesrečne poskuse, ki so me tembolj jezili, ker so se oče še zraven norčevali, češ, saj sem ti dejal. In vendar sem s časom dokopal se s takimi poskušnjami do raznih poljskih semen, ki mi dajo več pridelke nego domače seme.

Tako sem si naročil pred nekaterimi leti deset vrst krompirja iz tujih krajev in jih drago plačal. Skusil sem, da ugajajo mojemu kraju izmed vseh desetih vrst samo tri, sedaj sadim tudi le te in reči moram, da sem prav zeló zadovoljen.

Ne bodem popisoval, kolikokrat sem se opeknel z nakupom novih vrst cepičev, prvotnih semen itd.; omenim naj le, da imam prav bridke izkušnje z raznimi vrstami žitnih rastlin. Vendar, ker nisem zgubil veselja do kaj novega, postal sem pa opaznejši. Naročil sem si lansko leto nekega novega ovsa. Uže vzorčno zrnje, ki sem ga prejel, dopadlo se mi je zeló. Naročim si ga dva vagana po 5 gld. Sedaj pa nisem bil varan, kajti žetev je bila tolika, da bi mi ne bilo žal, ko bi bil plačal seme še enkrat tako drago. Znano je, da je bilo lansko leto na spodnjem Štajarskem slabo za oves, ker je bila suša; vzlic temu pridelal sem 20 vaganov, in to na njivi, ki uže mnogo let ni bila gnojena. Ta oves loči se pa še prav nizek od navadnega; listje mu je široko, bilje 1 do $1\frac{1}{4}$ m/ visoko in debelo, a kedar je suho, tedaj je slama mehka, rumena in izvrstna za klajo. Ravno letos, ko je pomanjkanje krme, neprecenljiva je ta slama, ker jo živina rajša uživa nego kako seno srednje dobrote. En

hektoliter tega ovsa tehta 55 $\frac{1}{2}$ g. Zori pa 14 dni poprej, nego navadni. Kdor bi se posebno zanimal za ta oves, morem mu ga oddati nekaj malega za seme.

Franjo Ogorevc v Brežicah.

Pristavek uredništva. Gosp. Ogorevc nam je poslal tega ovsa na ogled, in res moramo reči, da je zrnje lepo in težko. Pristaviti pa moramo, da res priporočajo po časnikih mnogo slabih semen, a tudi mnogo dobrih. Večkrat se pa izvrstno seme v neprikladni mu zemlji prav slabo sponese. Kdor noče biti ogoljufan, naj bode pozoren in naj naredi poprej v malem poskušnjo, ali pa naj počaka, da izrečejo poprej drugi, na katere se je zanesti, sodbo svojo.

Strupena rosa (peronospora) na trtah.

Strupena rosa je trtna bolezen, od katere listje zgodaj porumeni in odpade v mesecu septembru ali pa še poprej. Listje je pa rastlini to, kar so pluća in želodec živali. Ako izgubi trta listje, ne more dozoreti grozdje, in tudi les ostane slaboten. To vse naredi strupena rosa, katera more trto skoraj popolnoma uničiti, ako razsaja več let. Žalostne nasledke strupene rose poznajo dobro Primorci, posebno pa kranjski Vipavci. Hvala Bogu, letos jim je prizanesla ta šiba božja, zato so pa imeli čez dolgo časa, če tudi ne obilo vina, pa vsaj dobrega. Žalibog pa se je pričela kazati strupena rosa prav močno po Dolenjskem. Živo priporočamo Dolenjcem, da se prično ob pravem času brigati, kako bi zatrli to bolezen, katere se bojijo Francozi in Amerikanci bolj, nego trtne uši. Strupena rosa je bolezen, ki jo provzroča gliva z imenom *peronospora viticola*. Kakor zatiramo sploh take glivične bolezni s posebnimi kemijskimi tvarinami, tako so skušali tudi peronosporo. Posrečilo se jim je, in našli so, da je taka tvarina apno in bakren vitrijol. Kako se oboja tvarina sponaša, kažejo nastopne vrste:

Lansko leto smo prijaviili ta-le članek:

Znano je, da se mora trtno listje na spodnji plati, da trtam ne škodi strupena rosa, škropiti z apnom in z bakrenim vitrijolom. Gledé tega priporoča E. Mach, vodja vinarske šole v S. Michele na Tirolskem, na podlogi dosedanjih poskušanj tako-le ravnati:

Pri porabi tekoče zmesi iz apna in bakrenega vitrijola zadostuje, če vzameš 2 $\frac{h}{g}$ ugašenega apna in 2 $\frac{h}{g}$ bakrenega vitrijola na hektoliter vode.

Če pa vzameš premalo apna, ali če je apno slabo, utegne se, ker je apna premalo, pripetiti, da se osmоди nekoliko trtno listje. Da toraj varno ravnaš, priporočamo kupiti v lekarni nekoliko rudečega lakmusovega papirja. Košček tega papirja, pomočenega v zmes, mora zamodreti, če je v zmesi uže dosti apna.

Drugi poskus je ta: Zmes naj mirno stoji, da se gošča usede na dno. Ako je goranja tekočina brezbarvena, to je znamenje, da je bilo dovolj apna; ako je pa ta tekočina še višnjev-kasta, kaže to, da je bilo premalo apna.

Apno bodi ravno prav; kolikor bolje to pogodiš, toliko boljši je učinek tekočine. Tako so pokazali vsi poskusi. Ako je premalo apna, potem se pa, kakor smo uže omenili, osmоди listje.

Gospod Ivan Urbančič, posestnik v Trnovem na Notranjskem, naredil je na podlogi tega članka poskus ter nam sporočil o izidu to-le: *)

Poškropil sem prvokrat s priporočeno tekočino proti koncu meseca julija trtno listje, in sicer za poskušnjo vsako drugo vrsto. V drugič sem škropil čez mesec dni, to je, konec meseca avgusta. Ob prvem škropljenji še ni bilo znaka o peronospori, ob drugem škropljenji našel sem pa uže njen sled. Tudi ob drugem škropljenji sem ravnal kakor v prvič, nekatere vrste sem škropil v drugič, nekatere poškropljene vrste sem v drugič pustil, nekatere sem pa ob tem času prvokrat škropil. Opazil sem ta-le vspeh:

Konec meseca julija škropljene trte ostale so zdrave, a one poleg njih rastoče in neškropljene priče so bolehati v pričetku meseca septembra za peronosporo. Ob drugem škropljenji so bile neškropljene trte uže nekoliko bolne. Drugo škropljenje ni nič koristilo in po mojem mnenji tudi onim trtam ne, ki so bile uže poškropljene, kajti vsled suhega vremena med obojim škropljenjem je prvo popolnoma zadostovalo. Iz tega, da v mesecu avgustu prvič škropljeno bolno listje ni ozdravelo ali vsaj zeleno ostalo, posnemam, da je treba škropiti, dokler ni še listje bolno. Jaz sem naredil skušnjo: Škropljenje pomaga prav izvrstno, ako škropiš ob pravem času, kedar se je pa bolezen uže pokazala in vgnjezdila, takrat pa ne pomaga nič.

*) Gospodu J. Urbančiču se zahvaljujemo prav lepo za jako zanimivo sporočilo.

Za škropljenje je treba posebnih škropilnic, katerih večina je pa draga. Lansko leto smo pa popisali neko novo, ki je dokaj cenejša od drugih, zato naj nam bodi dovoljeno, ker je reč zelo važna, ta popis še enkrat priobčiti.

Falbisaner & Stebel v Offenburgu na Badenskem sta sestavila po navodu Götheja, vodje kralj. šole za sadjarstvo in vinarstvo v Geisenheimu, novo škropilnico za pokončevanje drevesnih mrčesov in gliv. Škropilnico so spoznali prvi strokovnjaki na Nemškem za najboljšo napravo, s katero se dadé hitro, gotovo in na najpriprostejši način uničiti razni škodljivci na rastlinah.

S to prav ročno škropilnico (glej podobo 8) je moči pokončevati mrčes in glive na drevji, na grmovji in na trtah na najlaži način. S škropilnico škropiš lahko strup na katero koli mesto, bodisi na najvišje veje ali na najtanjše nizke mladike.

Škropilnico moreš pritrditi na drog in tako do 25 m visoko škropiti. Tako je mogoče glive tudi na najvišem drevju pokončati.

Copič moreš sneti s škropilnico ter ga nadomestiti z drugimi brizgalnimi pripravami, na pr. s pripravo, s katero je mogoče trte škropiti z apnom ali z bakrenim vitrijolom proti strupeni rosi.

Škropilnice izde'ujeta C. Falbisaner & Stebel v Offenburgu na Badenskem. Vsa priprava stane preko 4 gold. Ker škropilnica s zavojem vred ne tehta niti 5 $\frac{h}{g}$, stane vožnja po pošti v vsak kraj le 30 kr. K tem stroškom pride še nekaj carine.

Marsikateri Dolenjec bode, prebravši ta članek, rekel: Ali še to? Saj nas stane obdelovanje vinogradov uže tako neprimerno veliko! Mi pa moremo le odgovoriti: Ne pomaga nič; brez truda ni kruha.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 10. Med raznimi rečmi sem bral, da je maža „lanolin“ posebno dobra za konjska kopita. Blagovolite mi naznaniti, kje dobim lanolina in po kaki ceni? (M. J. L. v M. na Stajarskem.)

Odgovor. Lanolin prodajajo uže po mnogih lekarnah. Obrnite se do bližnjega lekarja; ako ga nima sam, gotovo pa Vam vé povedati, kje ga dobite in po kaki ceni.

Vprašanje 11. V zadnjem listu omenjate homeopatičnega zdravila za konje. Ali so taka zdravila tudi za govejo živino? Kje jih dobim? Kako jih je dajati živini? (P. Z. v Z.)

Odgovor. Če tudi nismo privrženci homeopatom, vendar Vam radi odgovarjamo na Vaša vprašanja. Seveda zdravijo tudi živino s homeopatičnimi zdravili. Homeopatična zdravila so tekoča (tinkture) ali trda (v obliki kroglic). Za živino rabijo najbolj tinkture. Tinkture dobite v vsaki apoteki, in sicer zahtevajte za živino 5. do 12. potenco. Eno uro, predno daste živini zdravila, ne sme dobiti ni krme ni vode. Tinkture vzemite za majhne

Pod. 8.